I

(Besluiten waarvan de publikatie voorwaarde is voor de toepassing)

HOF VAN JUSTITIE

WIJZIGINGEN VAN HET REGLEMENT VOOR DE PROCESVOERING VAN HET HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

van 15 mei 1991

HET HOF,

Gelet op artikel 55 van het Protocol betreffende het Statuut van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen voor Kolen en Staal,

Gelet op artikel 188, derde alinea, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap,

Gelet op artikel 160, derde alinea, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie,

Overwegende dat een aanpassing van het Reglement voor de procesvoering noodzakelijk is voor het behoud van de doeltreffendheid van het rechterlijk toezicht in de communautaire rechtsorde,

HEEFT,

met goedkeuring van de Raad, met eenparigheid van stemmen verleend op 21 december 1990,

DE NAVOLGENDE WIJZIGINGEN VAN HET REGLEMENT VOOR DE PROCESVOERING VASTGESTELD:

Artikel 1

Het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen, vastgesteld op 4 december 1974 *(Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen* nr. L 350 van 28 december 1974, blz. 1), zoals gewijzigd op 12 september 1979 *(Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen* nr. L 238 van 21 september 1979, blz. 1), 27 mei 1981 *(Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen* nr. L 199 van 20 juli 1981, blz. 1), 8 mei 1987 *(Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen* nr. L 165 van 24 juni 1987, blz. 1) en 7 juni 1989 *(Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen* nr. L 241 van 17 augustus 1989, blz. 1), wordt gewijzigd als volgt:

1. In de tweede alinea van artikel 9, paragraaf 4, wordt het eerste zinsdeel vervangen door de volgende tekst:

   „In de zaken die aan de Kamers zijn toegewezen,".

2. Artikel 14 wordt vervangen door de volgende tekst:

   „Artikel 14

   De president wijst de ambtenaren of personeelsleden aan die, bij afwezigheid of verhindering van de griffier en van de adjunct-griffiers dan wel bij vacature van hun ambt, belast zijn met de waarneming van de functie van griffier.".

3. Artikel 26, paragraaf 1, wordt vervangen door de volgende tekst:

   „§ 1

   Wanneer, wegens afwezigheid of verhindering, de rechters even in aantal zijn, neemt de jongste rechter, in de zin van artikel 6, niet aan de beraadslaging deel, tenzij het de rechter-rapporteur betreft. In dit geval neemt de rechter met de onmiddellijk hogere anciënniteit niet aan de beraadslaging deel.".

4. a) Aan artikel 38, paragraaf 2, wordt een tweede alinea toegevoegd, luidend als volgt:

   „Indien het verzoekschrift niet aan deze voorwaarden beantwoordt en zolang dit verzuim niet is hersteld, geschieden alle betekeningen aan de betrokken partij per aangetekende post aan het

adres van haar gemachtigde of raadsman. In afwijking van artikel 79 wordt de regelmatige betekening dan geacht plaats te vinden door bezorging van de aangetekende zending op het postkantoor van de plaats waar het Hof is gevestigd.".

b) Artikel 38, paragraaf 5, sub a) wordt vervangen door de volgende tekst:

„a) zijn statuten, of een recent uittreksel uit het handelsregister of een recent uittreksel uit het verenigingenregister, of enig ander bewijs van zijn bestaan rechtens;".

c) In artikel 38, paragraaf 7, worden de woorden „paragrafen 2 tot 6" vervangen door de woorden „paragrafen 3 tot 6".

5. In de eerste en de tweede alinea van artikel 42, paragraaf 2, worden de woorden „schriftelijke behandeling" vervangen door het woord „behandeling".

6. Artikel 43 wordt vervangen door de volgende tekst:

„Artikel 43

De president kan in iedere stand van het geding, partijen en, indien de zaken overeenkomstig artikel 10, paragraaf 2, reeds aan een Kamer zijn toegewezen, de advocaat-generaal gehoord, meerdere zaken die op hetzelfde onderwerp betrekking hebben, wegens verknochtheid voegen, zowel voor de schriftelijke of mondelinge behandeling als ter gelijktijdige berechting bij het eindarrest. Hij kan de voeging weer ongedaan maken.".

7. Na artikel 44 wordt een artikel 44 *bis* toegevoegd, luidend als volgt:

„Artikel 44 bis

Onverminderd de bijzondere bepalingen van dit reglement en behalve in de bijzondere gevallen waarin het Hof na de indiening van de memories bedoeld in artikel 40, paragraaf 1, en, in voorkomend geval, artikel 41, paragraaf 1, op rapport van de rechter-rapporteur, de advocaat-generaal gehoord en met uitdrukkelijke instemming van partijen anders beslist, omvat de procedure voor het Hof tevens een mondeling gedeelte.".

8. Artikel 45, paragraaf 1, wordt vervangen door de volgende tekst:

„§ 1

Het Hof, de advocaat-generaal gehoord, bepaalt de maatregelen die nodig worden geacht; de ter zake gegeven beschikking omschrijft de te bewijzen feiten. Alvorens het Hof beslist tot de maatregelen van instructie, bedoeld in paragraaf 2, sub c), d) en e), worden partijen gehoord.

De beschikking wordt aan partijen betekend.".

9. Artikel 47, paragraaf 6, wordt vervangen door de volgende tekst:

„§ 6

De griffier maakt een proces-verbaal op waarin de getuigenverklaring wordt weergegeven.

Het proces-verbaal wordt ondertekend door de president of de rechter-rapporteur die met het getuigenverhoor was belast, alsmede door de griffier, nadat de getuige in de gelegenheid is gesteld, de inhoud van het procesverbaal te verifiëren en het te ondertekenen.

Het proces-verbaal vormt een authentieke akte.".

10. a) In de eerste alinea van artikel 48, paragraaf 2, worden de woorden „250 EMO-rekeneenheden" vervangen door de woorden „5 000 ECU".

b) Artikel 48, paragraaf 3, wordt vervangen door de volgende tekst:

„§ 3

De getuige die zich voor het Hof op geldige wijze verontschuldigt, kan van de hem opgelegde geldboete worden ontheven. De opgelegde geldboete kan op verzoek van de getuige worden verlaagd, wanneer deze aantoont dat zij niet in verhouding staat tot zijn inkomen.".

11. Aan artikel 49, paragraaf 2, wordt een tweede alinea toegevoegd, luidend als volgt:

„Het Hof kan van partijen of van een hunner de storting van een voorschot verlangen, ter dekking van de kosten van het deskundigenonderzoek.".

12. In artikel 52 worden de woorden „artikel 111" vervangen door de woorden „artikel 125".

13. a) De tweede alinea van artikel 55, paragraaf 1, vervalt.

b) Artikel 55, paragraaf 2, wordt vervangen door de volgende tekst:

„§ 2

De president kan op grond van bijzondere omstandigheden beslissen, dat een zaak bij voorrang zal worden berecht.

De president, partijen en de advocaat-generaal gehoord, kan op grond van bijzondere omstandigheden, ambtshalve dan wel op verzoek van een partij, besluiten de berechting van een zaak tot een latere datum uit te stellen. Indien partijen gezamenlijk om uitstel verzoeken, kan de president in dit verzoek bewilligen.".

14. Artikel 60 wordt vervangen door de volgende tekst:

„Artikel 60

Het Hof kan, de advocaat-generaal gehoord, in iedere stand van het geding overeenkomstig artikel 45, paragraaf 1, zowel een maatregel van instructie bevelen als gelasten dat een instructiehandeling opnieuw of in uitgebreidere vorm wordt verricht. Het kan de Kamer of de rechter-rapporteur met de uitvoering van die maatregelen belasten.".

15. (betreft niet de Nederlandse tekst)

16. a) Artikel 69, paragraaf 1, wordt vervangen door de volgende tekst:

„§ 1

Ten aanzien van de proceskosten wordt beslist in het arrest of de beschikking waardoor een einde komt aan het geding.".

b) De eerste alinea van artikel 69, paragraaf 3, wordt vervangen door de volgende tekst:

„Het Hof kan de proceskosten over de partijen verdelen of beslissen dat elke partij haar eigen kosten zal dragen, indien zij onderscheidenlijk op een of meer punten in het ongelijk worden gesteld, en voorts wegens bijzondere redenen.".

c) Artikel 69, paragraaf 4, wordt vervangen door de volgende tekst:

„§ 4

De Lid-Staten en de instellingen die in het geding zijn tussengekomen, dragen hun eigen kosten.

Het Hof kan bepalen, dat andere interveniënten dan de in de voorgaande alinea bedoelde, hun eigen kosten zullen dragen.".

d) Na artikel 69, paragraaf 4, wordt een nieuwe paragraaf 5 ingevoegd, luidend als volgt:

„§ 5

De partij die afstand doet van instantie, wordt, voor zover zulks door de wederpartij is gevorderd, in de proceskosten veroordeeld. Op vordering van eerstbedoelde partij wordt evenwel de wederpartij in de kosten veroordeeld, indien dit op grond van de houding van deze partij gerechtvaardigd lijkt.

Ingeval partijen ten aanzien van de proceskosten tot een akkoord zijn gekomen, wordt overeenkomstig dit akkoord beslist.

Bij gebreke van een conclusie ten aanzien van de proceskosten, draagt elk van de partijen haar eigen kosten.".

e) De oude paragraaf 5 van artikel 69 wordt paragraaf 6.

17. In artikel 70 worden de woorden „de gedingen, bedoeld in artikel 95, paragraaf 3," vervangen door de woorden „de gedingen tussen de Gemeenschappen en hun personeelsleden".

18. Artikel 77, eerste alinea, wordt vervangen door de volgende tekst:

„Indien partijen, alvorens het Hof uitspraak heeft gedaan, het Hof mededelen dat zij overeenstemming hebben bereikt ten aanzien van de oplossing van het geschil en dat zij van hun vorderingen afzien, gelast de president de doorhaling van de zaak in het register en beslist hij over de kosten overeenkomstig artikel 69, paragraaf 5, in voorkomend geval na kennis te hebben genomen van de voorstellen dienaangaande van partijen.".

19. Artikel 78 wordt vervangen door de volgende tekst:

„*Artikel 78*

Indien de verzoeker schriftelijk aan het Hof bericht, dat hij afstand doet van instantie, gelast de president de doorhaling van de zaak in het register en beslist hij over de kosten overeenkomstig artikel 69, paragraaf 5.".

20. Artikel 79, paragraaf 2, vervalt.

21. Artikel 80 wordt vervangen door de volgende tekst:

„*Artikel 80*

§ 1

De procestermijnen voorzien in het EGKS-Verdrag, het EEG-Verdrag en het EGA-Verdrag, in de Statuten van het Hof en in dit reglement worden berekend als volgt:

a) wanneer een in dagen, weken, maanden of jaren omschreven termijn ingaat op het ogenblik waarop een gebeurtenis of een handeling plaatsvindt, wordt de dag waarop deze gebeurtenis of deze handeling plaatsvindt, niet bij de termijn inbegrepen;

b) een in weken, maanden of jaren omschreven termijn loopt af bij het einde van de dag die — in de laatste week, de laatste maand of het laatste jaar — dezelfde naam of dezelfde cijferaanduiding heeft als de dag waarop de termijn ingaat. Indien in de laatste maand van een in maanden of jaren omschreven termijn de dag die bepalend is voor het einde van de termijn, ontbreekt, loopt de termijn af bij het einde van de laatste dag van die maand;

c) wanneer een termijn is omschreven in maanden en in dagen, worden eerst de volle maanden geteld en vervolgens de dagen;

d) de wettelijk erkende feestdagen, de zondagen en de zaterdagen zijn bij de termijnen inbegrepen;

e) de termijnen worden door de rechterlijke vakanties niet geschorst.

§ 2

De termijn waarvan de laatste dag een zaterdag, een zondag of een wettelijk erkende feestdag is, verstrijkt aan het einde van de daaraan volgende werkdag.

De lijst van de wettelijk erkende feestdagen wordt door het Hof vastgesteld en bekendgemaakt in het *Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen*.".

22. Aan artikel 82 wordt een tweede alinea toegevoegd, luidend als volgt:

„De president en de kamerpresidenten kunnen de griffier machtigen, termijnen waarvan de vaststelling ingevolge dit reglement tot hun bevoegdheid behoort, te bepalen of verlenging ervan toe te staan.".

23. Na artikel 82 wordt een Tiende hoofdstuk met een nieuw artikel 82 *bis* ingevoegd, luidend als volgt:

„Tiende hoofdstuk

VAN DE SCHORSING VAN DE BEHANDELING

Artikel 82 bis

§ 1

De behandeling kan worden geschorst:

a) in de gevallen bedoeld in artikel 47, derde alinea, van de Statuten-EGKS en EEG en artikel 48, derde

alinea, van het Statuut-EGA, bij een beschikking van het Hof of van de Kamer waarnaar de zaak is verwezen, de advocaat-generaal gehoord;

b) in alle andere gevallen, bij een beslissing van de president, genomen nadat de advocaat-generaal en, behalve in de prejudiciële zaken bedoeld in artikel 103, partijen zijn gehoord.

De hervatting van de behandeling kan worden gelast bij een volgens dezelfde modaliteiten gegeven beschikking of beslissing.

De in deze paragraaf bedoelde beschikkingen of beslissingen worden aan partijen betekend.

§ 2

De schorsing van de behandeling gaat in op de in de schorsingsbeschikking of -beslissing vermelde datum of, indien die vermelding ontbreekt, op de datum van die beschikking of beslissing.

Tijdens de periode van schorsing worden de procestermijnen gestuit.

§ 3

Wanneer in de schorsingsbeschikking of -beslissing geen einddatum is bepaald, eindigt de schorsing op de datum vermeld in de beschikking of beslissing tot hervatting van de behandeling, of, indien die vermelding ontbreekt, op de datum van die beschikking of beslissing.

Op de datum van hervatting van de behandeling vangen de procestermijnen opnieuw aan.".

24. In artikel 85, eerste alinea, worden de woorden „de zaak ter beslissing" vervangen door de woorden „het verzoek".

25. Artikel 89, tweede alinea, wordt vervangen door de volgende tekst:

„De beschikking waarbij het verzoek wordt toegewezen, bepaalt in voorkomend geval de dag waarop de voorlopige maatregel zijn kracht verliest.".

26. Artikel 92, paragraaf 1, wordt vervangen door de volgende tekst:

„§ 1

Wanneer het Hof kennelijk onbevoegd is kennis te nemen van een beroep of wanneer dit kennelijk niet-ontvankelijk is, kan het, de advocaat-generaal gehoord, zonder de behandeling voort te zetten, beslissen bij met redenen omklede beschikking.".

27. Artikel 93 wordt vervangen door de volgende tekst:

„Artikel 93

§ 1

Het verzoek tot tussenkomst moet worden gedaan binnen een termijn van drie maanden na de publikatie van de mededeling bedoeld in artikel 16, paragraaf 6.

Het verzoek bevat:

a) de aanduiding van de zaak;

b) de aanduiding van de partijen,

c) de naam en de woonplaats van de interveniënt;

d) de domiciliekeuze van de interveniënt ter plaatse waar het Hof is gevestigd;

e) de conclusies ter ondersteuning waarvan de interveniënt wenst tussen te komen;

f) indien het verzoek tot tussenkomst niet van een Lid-Staat of van een instelling afkomstig is, een uiteenzetting waaruit blijkt van het belang van de interveniënt bij de uitkomst van het geding.

De interveniënt wordt vertegenwoordigd volgens de bepalingen van artikel 20, eerste en tweede alinea, van het Statuut-EGKS en van artikel 17 van de Statuten-EEG en EGA.

De artikelen 37 en 38 zijn van overeenkomstige toepassing.

§ 2

Het verzoek tot tussenkomst wordt aan partijen betekend.

Alvorens op het verzoek te beslissen, stelt de president partijen in de gelegenheid schriftelijk of mondeling opmerkingen te maken.

De president beslist bij beschikking dan wel verwijst het verzoek tot tussenkomst naar het Hof.

§ 3

Indien de tussenkomst wordt toegestaan, ontvangt de interveniënt afschriften van alle aan partijen betekende processtukken. Op verzoek van een partij kan de president evenwel toezending van afschriften van geheime of vertrouwelijke stukken weigeren.

§ 4

De interveniënt aanvaardt het geding in de stand op het ogenblik van tussenkomst.

§ 5

De president bepaalt de termijn waarbinnen de interveniënt een memorie in interventie kan indienen.

De memorie in interventie bevat:

a) de conclusies van de interveniënt, strekkende tot gehele of gedeeltelijke ondersteuning of verwerping van de conclusies van een van de partijen;

b) de door de interveniënt aangevoerde middelen en argumenten;

c) zo nodig, de bewijsaanbiedingen.

§ 6

Na de indiening van de memorie in interventie bepaalt de president in voorkomend geval een termijn waarbinnen partijen op die memorie kunnen antwoorden.".

28. a) Artikel 95, paragraaf 1, wordt vervangen door de volgende tekst:

„§ 1

Het Hof kan de verzoeken om hogere voorziening, krachtens artikel 49 van de Statuten-EGKS en EEG en artikel 50 van het Statuut-EGA ingesteld tegen beslissingen van het Gerecht van eerste aanleg, de prejudiciële verwijzingen bedoeld in artikel 103

van dit reglement, alsook iedere andere zaak, met uitzondering van die welke door een Lid-Staat of een instelling bij het Hof aanhangig zijn gemaakt, naar de Kamers verwijzen, voor zover het wegens de moeilijkheid of het belang van de zaak dan wel wegens bijzondere omstandigheden niet noodzakelijk is dat het Hof in volle samenstelling beslist.".

b) In de tweede alinea van artikel 95, paragraaf 2, vervallen de woorden „van de Gemeenschap,".

c) Aan artikel 95, paragraaf 2, wordt een derde alinea toegevoegd, luidend als volgt:

„Het in de voorgaande alinea bedoelde verzoek kan niet worden gedaan in gedingen tussen de Gemeenschappen en hun personeelsleden.".

d) Artikel 95, paragraaf 3, wordt vervangen door de volgende tekst:

„§ 3

De Kamer kan een zaak in elke stand van het geding naar het Hof verwijzen.".

e) Artikel 95, paragraaf 4, vervalt.

29. Artikel 96 vervalt.

30. Na artikel 102 wordt het opschrift van het Negende hoofdstuk vervangen door de volgende tekst:

„VAN DE PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN EN DE ANDERE UITLEGGINGSPROCEDURES".

31. a) Artikel 103, paragraaf 1, wordt vervangen door de volgende tekst:

„§ 1

In het geval bedoeld in artikel 20 van het Statuut-EEG en artikel 21 van het Statuut-EGKS, wordt de procedure geregeld door de bepalingen van dit reglement, behoudens de aanpassingen die wegens de aard van de prejudiciële verwijzing noodzakelijk zijn.".

b) De eerste alinea van artikel 103, paragraaf 2, wordt vervangen door de volgende tekst:

„Het bepaalde in paragraaf 1 is van toepassing op de prejudiciële verwijzingen, bedoeld in het protocol betreffende de uitlegging door het Hof van Justitie van het Verdrag van 29 februari 1968 betreffende de onderlinge erkenning van vennootschappen en rechtspersonen, en in het protocol betreffende de uitlegging door het Hof van Justitie van het Verdrag van 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, beide ondertekend te Luxemburg op 3 juni 1971, alsmede op de procedures bedoeld in artikel 4 van laatstgenoemd protocol.".

c) In de tweede alinea van artikel 103, paragraaf 2, vervallen de woorden „met het oog op een prejudiciële beslissing,".

d) In de eerste alinea van artikel 103, paragraaf 3, worden de woorden „aan de Hoge Autoriteit en aan de Bijzondere Raad van Ministers" vervangen door de woorden „aan de Commissie en aan de Raad".

e) De derde alinea van artikel 103, paragraaf 3, wordt vervangen door de volgende tekst:

„Het bepaalde in paragraaf 1 is van toepassing.".

32. a) Na artikel 104, paragraaf 2, worden een nieuwe paragraaf 3 en een nieuwe paragraaf 4 ingevoegd, luidend als volgt:

„§ 3

Wanneer een prejudiciële vraag kennelijk identiek is met een vraag waarover het Hof zich reeds heeft uitgesproken, kan het beslissen bij een met redenen omklede beschikking waarin naar het eerdere arrest wordt verwezen, na de verwijzende rechterlijke instantie daarvan in kennis te hebben gesteld, en na de belanghebbenden bedoeld in artikel 20 van het Statuut-EEG, artikel 21 van het Statuut-EGA en artikel 103, lid 3, van dit reglement, in hun eventuele opmerkingen zomede de advocaat-generaal te hebben gehoord.

§ 4

Onverminderd het bepaalde in de voorgaande paragraaf, omvat de procedure voor het Hof in prejudiciële zaken tevens een mondeling gedeelte. Na de indiening van de memories of opmerkingen bedoeld in artikel 20 van het Statuut-EEG, artikel 21 van het Statuut-EGA en artikel 103, paragraaf 3, van dit reglement, kan het Hof, op rapport van de rechter-rapporteur en gehoord de advocaat-generaal, evenwel anders beslissen, na de belanghebbenden die overeenkomstig genoemde bepalingen het recht hebben memories of opmerkingen in te dienen, daarvan in kennis te hebben gesteld, en indien geen van die belanghebbenden heeft verzocht om in zijn mondelinge opmerkingen te worden gehoord.".

b) De oude paragraaf 3 van artikel 104 wordt paragraaf 5.

33. a) In artikel 109, eerste en tweede alinea, worden de woorden „Hoge Autoriteit" vervangen door het woord „Commissie" en de woorden „Bijzondere Raad van Ministers" door het woord „Raad".

b) (betreft niet de Nederlandse tekst)

34. In artikel 112, paragraaf 3, worden de woorden „bij artikel 38, paragrafen 2 en 3" vervangen door de woorden „bij artikel 38, paragraaf 3".

35. a) (betreft niet de Nederlandse tekst)

b) Artikel 120, paragraaf 2, vervalt.

36. Artikel 122, tweede, derde en vierde alinea, wordt vervangen door de volgende tekst:

„In de geschillen tussen de Gemeenschappen en hun personeelsleden:

— is artikel 70 van dit reglement slechts van toepassing indien de hogere voorziening door een instelling is ingesteld;

— kan het Hof, in afwijking van artikel 69, paragraaf 2, van dit reglement, in geval van hogere

voorziening ingesteld door een ambtenaar of ander personeelslid van een instelling, de kosten over de partijen verdelen indien de billijkheid zulks vergt.

Wordt de hogere voorziening ingetrokken, dan is artikel 69, paragraaf 5, van toepassing.

In geval van gegrondheid van hogere voorziening, ingesteld door een Lid-Staat of een instelling die in de zaak voor het Gerecht niet is tussengekomen, kan het Hof de kosten over de partijen verdelen of de requirant verwijzen in de kosten die een verliezende partij wegens de hogere voorziening heeft gemaakt.".

Artikel 2

Deze wijzigingen van het Reglement voor de procesvoering, zijnde authentiek in de talen bedoeld in artikel 29, paragraaf 1, van dit reglement, worden bekendgemaakt in het *Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen* en worden van kracht op de eerste dag van de tweede maand volgende op die van hun bekendmaking.

Vastgesteld te Luxemburg op 15 mei 1991.